

МІЖНАРОДНЕ КОСМІЧНЕ ПРАВО

УДК 347.85:341.229

БЕК М. В.,

здобувач кафедри міжнародного права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

БАГАТОСТОРОННІ МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ З ДИСТАНЦІЙНОГО ЗОНДУВАННЯ ЗЕМЛІ З КОСМОСУ

Анотація. У статті досліджуються багатосторонні міжнародні договори у сфері метеорологічної та екологічної діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу (ДЗЗ), а також міждержавний договір про створення військово-політичного союзу, що закріплює правові підстави для обміну військово-розвідувальними даними дистанційного зондування Землі з космосу. Автор здійснює правовий аналіз положень багатосторонніх міжнародних договорів у сфері діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу різних цільових видів і визначає предметні види діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу, що входять до сфери дії цих договорів.

Ключові слова: дистанційне зондування Землі з космосу, діяльність з дистанційного зондування Землі з космосу, міжнародне співробітництво у сфері діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу, багатосторонні міжнародні договори у сфері діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу.

Постановка проблеми. Універсальне міжнародно-правове регулювання (далі – МПР) діяльності з дистанційного зондування Землі з космосу (далі – ДЗЗ) становлять звичаєві норми міжнародного права. Багатосторонні міжнародні договори (далі – БМД) у сфері діяльності з ДЗЗ є прикладом договірної закріплення цих норм із метою реалізації діяльності з ДЗЗ на регіональному та глобальному рівнях. Таким чином, актуальною проблемою, що потребує дослідження, є правовий аналіз БМД у сфері діяльності з ДЗЗ.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема правового аналізу БМД у сфері діяльності з ДЗЗ не була об'єктом спеціальних досліджень іноземних та вітчизняних учених і, відповідно, потребує дослідження.

Метою статті є визначення юридичного змісту норм БМД у сфері діяльності з ДЗЗ.

Виклад основного матеріалу дослідження. БМД у сфері діяльності з ДЗЗ – це міжнародні договори щодо співробітництва у сфері діяльності з ДЗЗ, які можна розподілити за цілями здійснення цієї діяльності на такі: 1) міжнародні договори щодо співробітництва у сфері метеорологічної діяльності з ДЗЗ; 2) міжнародні договори щодо співробітництва у сфері екологічної діяльності з ДЗЗ, зокрема, у її окремих предметних напрямках (наприклад, управління надзвичайними ситуаціями, зміни клімату тощо); 3) міждержавні договори про створення військово-політичних союзів, що закріплює правові підстави для обміну військово-розвідувальними даними ДЗЗ.

У цілях цієї статті слід зазначити, що в «Принципах дистанційного зондування Землі з космічного простору», прийнятих Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН 41/65 від 3 грудня 1986 р., які вважаються єдиним універсальним міжнародно-правовим документом у сфері діяльності з ДЗЗ (далі – Принципи ДЗЗ 1986 р.), закріплена предметна класифікація діяльності з ДЗЗ на два види.

Предметом першого виду діяльності з ДЗЗ є отримання даних ДЗЗ (збирання, передача, прийом і зберігання первісних даних ДЗЗ), а предметом другого – використання даних ДЗЗ (обробка первісних даних ДЗЗ та інтерпретація оброблених даних ДЗЗ) та поширення оброблених даних ДЗЗ.

Прикладом регіонального міждержавного співробітництва у сфері метеорологічної діяльності з ДЗЗ є діяльність Європейської організації супутникової метеорології (далі – EUMETSAT). Членами EUMETSAT є 30 держав в особі їхніх нацметеослужб, а також Сербія, яка має статус «держави співробітництва» (відмінність статусів: держава співробітництва не представлена в органі EUMETSAT, що приймає рішення, при цьому обидві категорії держав мають повний доступ до даних та послуг EUMETSAT) [159].

Згідно із частиною 1 статті 2 Конвенції про створення Європейської організації супутникової метеорології EUMETSAT від 19 червня 1986 р. (далі – Конвенція EUMETSAT 1986 р.) [139] первинною метою EUMETSAT є створення, підтримка та експлуатація європейської системи операційних метеорологічних супутників з урахуванням за можливістю рекомендацій Всесвітньої метеорологічної організації (далі – ВМО). Додатковою ціллю є сприяння здійсненню операційного моніторингу клімату Землі та визначення глобальних кліматичних змін. Відповідно до частини 4 цієї статті в контексті діяльності EUMETSAT міжнародне співробітництво у сфері метеорологічної діяльності з ДЗЗ здійснюється в чотирьох формах за суб'єктивним складом, а саме:

1. між державами в особі нацметеослужб у рамках EUMETSAT;
2. між EUMETSAT та урядами чи національними організаціями держав-членів EUMETSAT;

3. між EUMETSAT державами, які не є членами EUMETSAT;

4. між EUMETSAT та міжнародними урядовими або неурядовими науково-технічними організаціями, діяльність яких пов'язана із цілями EUMETSAT.

Згідно із частиною 6 цієї ж статті, міждержавне співробітництво в рамках EUMETSAT здійснюється у формі обов'язкових (учасниками є всі держави-члени EUMETSAT; наприклад, *Meteosat Optional Program* [3, с. 3]) та факультативних (учасниками є бажаючі держави-члени EUMETSAT, але не більше 30% усіх держав-членів [139, с. 7]); наприклад, *Jason-2* [160, с. 49]) програм. Обов'язкові програми приймаються Програмною резолюцією Ради, до якої додається Розробка програми, що регламентує всі необхідні програмні, технічні, фінансові, договірні, юридичні та інші аспекти цієї програми. Факультативні програми приймаються Програмною декларацією у формі Дозвільної резолюції Ради з аналогічним додатком; при цьому будь-яка держава-член EUMETSAT має нагоду взяти участь у підготовці проекту Програмної декларації та може стати державою-учасницею цієї програми протягом часу, встановленого в Програмній декларації.

Відповідно до статті 8 Конвенції EUMETSAT, EUMETSAT має виключне право на всі дані, отримані за допомогою супутників або інструментів EUMETSAT. Слід зазначити, що в Конвенції EUMETSAT для позначення даних ДЗЗ використовується поняття «супутникові дані» (англ. – *satellite data*). Рада нацметеослужб держав-членів ВМО може погодити набори даних ДЗЗ, які EUMETSAT повинна зробити доступними.

Визначення політики поширення даних ДЗЗ відрізняється залежно від обов'язкової або факультативної програм, у рамках яких ці дані отримуються. Зокрема, згідно з підпунктом 7 пункту (b) частини другої статті 5 Конвенції EUMETSAT Рада приймає політику поширення даних ДЗЗ для обов'язкових програм більшістю в 2/3 голосів присутніх і голосуючих держав-членів, яка становить не менше 2/3 загальної суми щорічних зборів держав-членів. Натомість, відповідно до пункту (b) частини третьої цієї статті, Рада приймає політику поширення даних ДЗЗ для факультативних програм більшістю в 1/3 голосів присутніх і голосуючих держав-членів, яка становить не менше 2/3 загальної суми щорічних зборів держав-членів. Прив'язка до щорічних зборів обумовлена тим, що програми EUMETSAT реалізуються за рахунок щорічних зборів держав-членів цієї організації.

Політика поширення даних EUMETSAT [158] базується на Резолюції Ради EUM/C/98/Res.IV «Принципи політики даних» від 3 липня 1998 р. (далі – Принципи політики даних EUMETSAT) [141, с. 9–11], яка містить універсальні принципи поширення даних, що застосовуються до всіх чинних і майбутніх (проектних) систем EUMETSAT.

Структурно Принципи політики даних EUMETSAT складаються з 12 статей, які містять 9 принципів міжнародного співробітництва, сформованих з урахуванням факторів суб'єктного складу відносин співробітництва та цільового застосування даних, продуктів та послуг EUMETSAT, а саме:

1) принцип надання на безкоштовній основі нацметеослужбам держав-членів EUMETSAT усіх даних, продуктів та послуг EUMETSAT для виконання їхніх офіційних обов'язків. Нацметеослужби держав-членів EUMETSAT отримують усі дані, продукти та послуги EUMETSAT для виконання їхніх офіційних обов'язків (англ. – official duty use) на безкоштовній основі, за винятком дешифрування ключових одиниць. При цьому під «офіційним обов'язком» слід розуміти всю діяльність, що входить у повноваження нацметеослужби, та зовнішню діяльність нацметеослужби, що впливає з правових, урядових та міжурядових вимог щодо оборони, цивільної авіації та безпеки життя та власності. Нацметеослужби держав-членів EUMETSAT діють як виключні ліцензіати (англ. – exclusive licensing agents) від імені та за рахунок EUMETSAT з метою надання доступу до даних у режимі реального часу користувачам, що одержують ці дані в межах відповідних національних територій. Здійснюючи таку діяльність, нацметеослужби застосовують збори та умови, погоджені Радою EUMETSAT;

2) принцип надання на безкоштовній основі нацметеослужбам держав, які не є членами EUMETSAT, даних та продуктів EUMETSAT, визначених Радою, для виконання їхніх офіційних обов'язків. Рада визначає додаткові набори даних та продуктів, доступні нацметеослужбам держав, які не є членами EUMETSAT, на безкоштовній основі для виконання їхнього офіційного обов'язку. Відповідно, доступ цих нацметеослужб до інших даних і продуктів (не включених Радою в додаткові набори) надається на умовах, визначених Радою для відповідних даних і продуктів (див. принцип 6 нижче);

3) принцип надання на безкоштовній та необмеженій основі даних, продуктів та послуг EUMETSAT, визначених Радою «основними», згідно з Резолюцією 40. Рада визначає набори даних, продуктів та послуг, доступні на безкоштовній та необмеженій основі, як «основні» дані та продукти, згідно з Резолюцією 40. Цей принцип підтверджує існування описаної вище звичаєвої норми МКП – принципу безкоштовного та необмеженого міжнародного обміну метеороінформацією;

4) принцип надання на безкоштовній основі визначених Радою даних, продуктів та послуг EUMETSAT у дослідних і навчальних цілях. Рада визначає додаткові набори даних, продуктів та послуг, доступні на безкоштовній основі для використання в дослідних і навчальних цілях;

5) принцип надання на безкоштовній основі Європейському центру середньострокового прогнозу погоди всіх даних, продуктів та послуг EUMETSAT для власного використання в цілях реалізації свого призначення. Європейський центр середньострокового прогнозу погоди має доступ до всіх даних, продуктів та послуг EUMETSAT на безкоштовній основі для власного використання на підтримку своєї місії;

6) принцип надання іншим користувачам (зокрема, державам та міжнародним організаціям, які не належать до зазначених вище категорій) доступу до даних, продуктів та послуг EUMETSAT на умовах, визначених Радою. Усі інші користувачі можуть отримати дані, продукти та послуги

EUMETSAT на умовах, визначених Радою, які можуть передбачати платний характер доступу. При цьому Рада може час від часу скасовувати плату за доступ до даних для спеціального застосування;

7) принцип надання доступу до даних у режимі реального часу міжнародним організаціям, нацметеослужбам держав, які не є членами EUMETSAT, та іншим користувачам (зокрема, державам, які не є членами EUMETSAT, в особі інших державних органів, окрім нацметеослужб) на умовах, визначених Радою;

8) принцип надання доступу до архівних даних і продуктів EUMETSAT, телекомунікаційних каналів супутників EUMETSAT, похідних продуктів наземного сегменту EUMETSAT та розвинутого програмного забезпечення, згідно з умовами та зборами, визначеними Радою;

9) принцип захисту даних, продуктів та послуг EUMETSAT від несанкціонованого використання. З метою захисту даних, продуктів та послуг EUMETSAT від несанкціонованого використання, EUMETSAT докладає всі зусилля. У разі необхідності EUMETSAT або її виключні ліцензіати використовують методи технічного захисту даних.

На основі Принципів політики даних EUMETSAT було розроблено детальні правила поширення таких даних ДЗЗ EUMETSAT, а саме: 1) дані та продукти Meteosat Data, включаючи дані IODC; 2) Meteosat DCP Channels; 3) SAF Deliverables; 4) Operational SAF Deliverables; 5) дані та продукти Metop; 6) дані Jason-2 і Jason-3 [5, с. 1]. З 1995 р. діє Центр даних EUMETSAT, який є сучасним архівом, що обслуговує всі супутникові програми EUMETSAT. Слід зазначити, що безкоштовна основа надання даних ДЗЗ державам-членам EUMETSAT компенсується за рахунок сплати ними щорічних членських внесків.

Таким чином, міжнародне регіональне співробітництво у сфері метеорологічної діяльності з ДЗЗ у рамках EUMETSAT передбачає співробітництво в усіх предметних видах діяльності з ДЗЗ (від здійснення ДЗЗ до поширення даних ДЗЗ), зокрема, за рахунок обов'язкових та факультативних програм EUMETSAT. Правові засади міжнародного співробітництва в рамках EUMETSAT визначаються Конвенцією EUMETSAT та рішеннями Ради EUMETSAT, зокрема програмними резолюціями та деклараціями, розробками програм, політикою поширення даних ДЗЗ тощо. Натомість міжнародне співробітництво EUMETSAT з державами, які не є її членами, та з міжнародними міжурядовими організаціями у сфері поширення даних ДЗЗ здійснюється на підставі міжнародних угод про надання доступу до даних ДЗЗ супутників EUMETSAT, які також базуються на Принципах політики даних EUMETSAT.

Ще одним прикладом європейського регіонального співробітництва у сфері діяльності з ДЗЗ, зокрема у галузі екологічної діяльності з ДЗЗ, є Європейська програма спостережень за Землею «Copernicus» із системою ДЗЗ як космічним компонентом програми (раніше – GMES від англ. Global Monitoring for Environment and Security; далі – Copernicus).

Концепція створення Copernicus вперше була зафіксована в Декларації Бавено (Baveno Manifesto) у 1998 р. як заклик до довгострокових зобов'язань щодо розвитку космічного моніторингу довкілля в Європі [5]. У 2010 р. було

прийнято правову основу управління первинними операціями програми – Регламент Європейського Парламенту і Ради (EU) № 911/2010 «Європейська програма моніторингу Землі (GMES) та її первинні операції (2011–2013)» від 22 вересня 2010 р. [9]. У 2014 р. Copernicus увійшла в операційну стадію: 3 квітня 2014 р. був запущений перший супутник серії «Sentinel», яка становитиме космічний сегмент програми. 3 квітня 2014 р. також було прийнято правову основу для операційної Copernicus – Регламент Європейського Парламенту та Ради (EU) № 377/2014 «Заснування програми Copernicus та анулювання Регламенту (EU) № 911/2010)» (далі – Регламент 377/2014) [8].

Метою Copernicus є створення європейської регіональної інфраструктури екологічних даних та інформації в шести тематичних категоріях (суходіл та внутрішні води, моря й океани, атмосфера, кліматичні зміни, управління надзвичайними ситуаціями та безпека) як невід’ємної частини Глобальної системи спостережень за Землею GEOSS. Copernicus базується на партнерстві між ЄС (Європейська Комісія (далі – Єврокомісія) здійснює координацію та управління програмою), Європейське космічне агентство (далі – ЄКА) (ЄКА відповідає за розвиток космічного сегмента інфраструктури програми, а сегмент *in situ* (наземні станції, аеро- та наземна зйомка) входить до компетенції Європейського агентства з питань довкілля та держав-членів ЄС) та державами-членами ЄС. Космічний сегмент Copernicus включає, окрім запланованих супутників серії «Sentinel», 30 супутників місії сприяння (національних, європейських або міжнародних ініціатив щодо надання даних ДЗЗ для Copernicus). При цьому, згідно зі статтею 28 Регламенту 377/2014, ЄС є власником усіх матеріальних та нематеріальних активів, створених або розроблених у рамках Copernicus.

Враховуючи юридичну природу Регламенту 377/2014 як акта ЄС, слід зазначити, що цей документ визначає правові основи міжнародної співпраці у сфері діяльності з ДЗЗ в рамках Copernicus: міжнародне співробітництво Єврокомісії (від імені ЄС) з *inter alia*:

- 1) державами-членами ЄС;
- 2) EUMETSAT та ЄКА;
- 3) іншими державами та міжнародними організаціями, які мають намір взяти участь у програмі.

Відповідно до статті 13 Регламенту 377/2014 Єврокомісія співпрацює з державами-членами з метою удосконалення обміну даними та інформацією між ними, а також для сприяння розвитку поширення даних на регіональному та локальному рівнях. Місії сприяння, послуги та інфраструктура *in situ*, надані державами-членами ЄС, становлять значний внесок у Copernicus.

Щодо результатів ДЗЗ в рамках Copernicus Регламент 377/2014 оперує такими поняттями:

- «дані Copernicus» (**англ.** – Copernicus data) – дані спеціалізованих місій, дані місії сприяння та дані *in situ*;
- «дані спеціалізованих місій» (**англ.** – dedicated mission data) – дані ДЗЗ, отримані в результаті здійснення спеціалізованих місій для використання в Copernicus;

– «дані місій сприяння» (**англ.** – contributing mission data) – дані ДЗЗ, отримані в результаті здійснення місій сприяння для використання в Copernicus;

– «інформація Copernicus» (**англ.** – Copernicus information) – інформація, отримана в результаті надання послуг у рамках Copernicus шляхом обробки та моделювання даних Copernicus. При цьому під «спеціалізованою місією» слід розуміти місію ДЗЗ, що управляється в рамках Copernicus, зокрема місію «Sentinel», а під «місією сприяння» – місію ДЗЗ щодо надання для Copernicus даних, які доповнюють дані, отримання в результаті спеціалізованих місій.

Отже, поняття «дані Copernicus» не можна ототожнювати з поняттям «дані ДЗЗ», оскільки перше є ширшим і включає, окрім даних ДЗЗ, дані *in situ*. При цьому дані спеціалізованих місій та дані місій сприяння можна розглядати як первісні дані ДЗЗ, а інформацію Copernicus – як оброблені дані ДЗЗ та проаналізовану інформацію в розуміння Принципів ДЗЗ 1986 р. Регламент 377/2014 визначає політику поширення даних та інформації Copernicus через платформи поширення Copernicus на попередньо визначених технічних умовах на основі повноти, відкритості та безоплатності. При цьому передбачаються такі обмеження: 1) формат, характеристики та засоби поширення; 2) інтереси національної безпеки та зовнішніх відносин ЄС та держав-членів ЄС; 3) ризик втрати системи виробництва даних та інформації Copernicus в цілях безпеки та з технічних причин; 4) гарантування надійного доступу до даних та інформації Copernicus для європейських користувачів. Варто зазначити, що закріплена в Регламенті 377/2014 політика поширення даних та інформації Copernicus, очевидно, буде покладена в основу міжнародних договорів про надання доступу до даних та інформації Copernicus.

Згідно із частиною першою статті 10 Регламенту 377/2014 Єврокомісія на підставі свого рішення про делегування укладає з ЄКА угоду про делегування, уповноважуючи ЄКА виконати такі завдання: 1) забезпечувати технічну координацію космічного компонента Copernicus; 2) визначати загальну архітектуру системи космічного компонента Copernicus та її розвиток на основі вимог користувача, погоджених Єврокомісією; 3) управляти виділеними грошовими засобами; 4) гарантувати здійснення процедур моніторингу та контролю; 5) розробляти нові спеціалізовані місії; 6) забезпечувати періодичні місії; 7) управляти спеціалізованими місіями, за винятком тих, які передані в управління EUMETSAT; 8) координувати схему доступу до даних місій сприяння в рамках послуг Copernicus; 9) забезпечувати права доступу та обговорювати умови використання комерційних супутникових даних.

Згідно із частинами другою та третьою статті 10 Регламенту 377/2014 Єврокомісія на підставі свого рішення про делегування укладає з EUMETSAT угоду про делегування, відповідно до якої EUMETSAT здійснює управління спеціалізованими місіями та надає доступ до даних місій сприяння, згідно зі своїм мандатом.

Стаття 26 Регламенту 377/2014 передбачає можливість участі в Copernicus інших держав та міжнародних організацій на підставі укладення відповідних договорів між ними та ЄС.

Отже, Copernicus є ще одним прикладом європейського регіонального співробітництва у сфері екологічної діяльності з ДЗЗ, яке передбачає співробітництво держав (у формі спільної участі) у всіх предметних видах діяльності з ДЗЗ в рамках спеціалізованих місій Copernicus: 1) отримання даних ДЗЗ за допомогою космічного сегменту програми; 2) обробка та інтерпретація даних ДЗЗ за допомогою наземного сегменту програми; 3) поширення даних ДЗЗ і проаналізованої інформації. Крім того, у рамках місій сприяння Copernicus здійснюється міжнародне співробітництво у сфері поширення даних ДЗЗ (надання даних ДЗЗ іншими державами або міжнародними організаціями з метою використання їх у Copernicus). Враховуючи старт операційної діяльності Copernicus у 2014 р., сьогодні розвиток запланованої європейської інфраструктури екологічних даних та інформації Copernicus перебуває на початковій стадії.

Прикладом багатостороннього співробітництва у сфері військово-розвідувальної діяльності з ДЗЗ є співробітництво в рамках Північноатлантичного договору від 4 квітня 1949 р. (далі – Північноатлантичний договір 1949 р.) [7]. Згідно зі статтею 3 цього договору, держави-сторони підтримуватимуть і розвиватимуть свою колективну здатність протистояти збройному нападу. Підтримку колективної здатності протистояти збройному нападу цілком можна трактувати як правові підстави для міждержавного цільового обміну військово-розвідувальними даними ДЗЗ між державами-членами НАТО.

Висновок. З огляду на результати проведеного дослідження можна зробити висновок, що БМД у сфері діяльності з ДЗЗ є втіленням принципу міжнародного співробітництва в здійсненні діяльності з ДЗЗ – ключового принципу універсального МПР діяльності з ДЗЗ. БМД у сфері метеорологічної та екологічної діяльності з ДЗЗ визначають підстави та умови міжнародного співробітництва в усіх предметних видах діяльності з ДЗЗ. Положення Північноатлантичного договору 1949 р. містить правові підстави для обміну військово-розвідувальними даними ДЗЗ між державами-членами НАТО.

Перспективи подальших досліджень полягають у здійсненні аналізу двосторонніх міжнародних договорів як інструменту регулювання комерційної діяльності з ДЗЗ.

Література:

1. Convention for the Establishment of a European Organisation for the Exploitation of Meteorological Satellites (EUMETSAT) of June 19, 1986 // The EUMETSAT Basic Documents publication [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eumetsat.int/website/home/AboutUs/LegalInformation/BasicDocuments/index.html>.

2. Copernicus : European Environment Agency [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eea.europa.eu/about-us/what/seis-initiatives/copernicus>.
3. Council Resolution EUM/C/98/Res.IV on EUMATSAT Principles of Data Policy adopted at the 38th meeting of the EUMETSAT Council on 1 – 3 July 1998 / EUMETSAT Council Resolutions 1998 // Council Resolutions 1986–2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eumetsat.int/website/home/AboutUs/LegalInformation/CouncilResolutins/index.html>.
4. EUMETSAT Data Policy : July 2013, 41 / The EUMETSAT Basic Documents publication [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eumetsat.int/website/home/AboutUs/LegalInformation/BasicDocuments/index.html>.
5. EUMETSAT Member States : EUMETSAT [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.eumetsat.int/website/home/AboutUs/WhoWeAre/MemberStates/index.html>.
6. Exchanging Meteorological Data: Guidelines on Relationships in Commercial Meteorological Activities : WMO Policy and Practice. – 1996. – № 837. – P. 25.
7. North Atlantic Treaty, April 4, 1949 / NATO [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm.
8. Regulation (EU) No 377/2014 of the European Parliament and of the Council of 3 April 2014 establishing the Copernicus Programme and repealing Regulation (EU)No 911/2010 // Official Journal of the European Communities. – 24/04/2014. – L 122. – P. 0044–0066.
9. Regulation (EU) No 911/2010 of the European Parliament and of the Council of 22 September 2010 on the European Earth monitoring programme (GMES) and its initial operations(2011 to 2013) // Official Journal of the European Communities. – 20/10/2010. – L 276. – P. 0001–0010.

Бек М. В. Многосторонние международные договоры в области деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса

Аннотация. В статье исследуются многосторонние международные договоры в области метеорологической и экологической деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса, а также межгосударственный договор о создании военно-политического союза, который закрепляет правовые основания для обмена военно-разведывательными данными дистанционного зондирования Земли из космоса. Автор осуществляет правовой анализ положений многосторонних международных договоров в области деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса разных целевых видов и определяет предметные виды деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса, на которые распространяется действие этих договоров.

Ключевые слова: дистанционное зондирование Земли из космоса, деятельность по дистанционному зондированию Земли из космоса, международное сотрудничество в области деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса, многосторонние международные договоры в области деятельности по дистанционному зондированию Земли из космоса.

Bek M. Multilateral international treaties of cooperation in the field of Earth remote sensing activities

Summary. Multilateral international treaties of cooperation in the field of Earth remote sensing activities embody international customs composing universal international regulation on Earth remote sensing activities. The Earth remote sensing activities may be classified according to its purposes as Earth remote sensing activities for the purpose of meteorology, environmental monitoring and military reconnaissance. Multilateral international treaties of cooperation in the field of Earth remote sensing activities govern all these objective kinds. Cooperation of states within the EUMETSAT is deemed an illustrative example of international cooperation on ERS activities for the purpose of meteorology at the European level. The Copernicus Program sets an example of multilateral cooperation on Earth remote sensing activities for the purpose of environmental monitoring in Europe. According to the UN Principles relating ERS of 1986, the Earth remote sensing activities may be divided into two subject kinds. In both the said cases the respective legal framework applies to the whole Earth remote sensing activities. Unlike the above examples, legal basis for Earth remote sensing activities for military reconnaissance is not directly provided for in special Multilateral international treaties of cooperation in the field of Earth remote sensing activities. However, some provisions of the North Atlantic Treaty of 1949 may be considered as a legal basis for Earth remote sensing activities for military reconnaissance. At the same time, the treaty covers just the second subject kind of Earth remote sensing activities – the exchange of Earth remote sensing data among the NATO countries.

Key words: remote sensing of the Earth from outer space, Earth remote sensing activities, international cooperation in the field of Earth remote sensing activities, multilateral international treaties of cooperation in the field of Earth remote sensing activities.